

Ευρωπαϊκή
Ημέρα
Αντιβιοτικών

Μια πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής
Ένωσης για την υγεία

Περισσότερες πληροφορίες για τα Αντιβιοτικά

Τι είναι τα αντιβιοτικά;

Τα αντιβιοτικά, γνωστά και ως αντιμικροβιακά φάρμακα, είναι φάρμακα που μπορούν να σκοτώνουν τα βακτήρια ή να αναστέλλουν την ανάπτυξή τους, με σκοπό τη θεραπεία των λοιμώξεων στους ανθρώπους, στα ζώα και ενίοτε στα φυτά. Τα αντιβιοτικά είναι φάρμακα κατά των βακτηριακών λοιμώξεων (όπως η πνευμονία από πνευμονιόκοκκο ή οι σταφυλοκοκκικές βακτηριαιμίες). Τα αντιμικροβιακά φάρμακα που καταπολεμούν αποτελεσματικά τους ιούς ονομάζονται συνήθως αντιικά φάρμακα (όπως τα φάρμακα ενάντια στη γρίπη, τον ιό HIV και τον έρπητα). Δεν δρουν όλα τα αντιβιοτικά σε όλα τα βακτήρια. Υπάρχουν περισσότερες από 15 διαφορετικές κατηγορίες αντιβιοτικών που διαφοροποιούνται ως προς τη χημική δομή και τη δράση τους ενάντια στα βακτήρια. Ένα αντιβιοτικό ενδέχεται να καταπολεμά αποτελεσματικά μόνο έναν ή πολλούς τύπους βακτηρίων.

Τι είναι η αντοχή στα αντιβιοτικά;

Τα βακτήρια είναι ανθεκτικά στα αντιβιοτικά όταν συγκεκριμένα αντιβιοτικά έχουν χάσει την ικανότητά τους να τα σκοτώνουν ή να καταπολεμούν την ανάπτυξή τους. Μερικά βακτήρια είναι από τη φύση τους ανθεκτικά σε ορισμένα αντιβιοτικά (εγγενής ή έμφυτη αντοχή). Ένα πιο ανησυχητικό πρόβλημα είναι η περίπτωση ορισμένων βακτηρίων τα οποία, ενώ κανονικά είναι ευαίσθητα στα αντιβιοτικά, αναπτύσσουν αντοχή σε αυτά λόγω γενετικών αλλαγών (επίκτητη αντοχή). Τα ανθεκτικά βακτήρια επιβιώνουν παρά τη δράση των αντιβιοτικών και συνεχίζουν να πολλαπλασιάζονται επιφέροντας πιο μακροχρόνιες νόσους ή ακόμα και θάνατο. Οι λοιμώξεις που οφείλονται σε ανθεκτικά βακτήρια μπορεί να απαιτούν περισσότερη φροντίδα καθώς και εναλλακτικά αλλά και ακριβότερα αντιβιοτικά, τα οποία ενδέχεται να έχουν σοβαρότερες ανεπιθύμητες ενέργειες.

Τι σημαίνει «ακατάλληλη» χρήση αντιβιοτικών;

Όταν χρησιμοποιείτε αντιβιοτικά **για λάθος λόγους**: τα περισσότερα κρουολογήματα και η γρίπη οφείλονται σε ιούς ενάντια στους οποίους τα αντιβιοτικά ΔΕΝ είναι αποτελεσματικά. Σε τέτοιες περιπτώσεις, η κατάστασή σας δεν θα βελτιωθεί αν πάρετε αντιβιοτικά: τα αντιβιοτικά δεν καταπολεμούν τον πυρετό ούτε συμπτώματα όπως το φτέρνισμα.

Όταν κάνετε **εσφαλμένη χρήση** αντιβιοτικών: δηλαδή αν μειώνετε τη διάρκεια της θεραπείας ή τις δόσεις, ή δεν τηρείτε τη συχνότητα λήψης τους (για παράδειγμα αν παίρνετε το φάρμακο μία φορά την ημέρα αντί για 2-3 φορές όπως συνιστάται), τότε δεν θα υπάρχει αρκετή ποσότητα φαρμάκου στον οργανισμό σας, τα βακτήρια θα επιβιώσουν και μπορεί να γίνουν πιο ανθεκτικά.

Τηρείτε πάντα τις οδηγίες του γιατρού σας σχετικά με το πότε και πώς θα πάρετε τα αντιβιοτικά.

Ποια είναι η σημαντικότερη αιτία ανοχής των βακτηρίων στα αντιβιοτικά;

Η ανοχή των βακτηρίων στα αντιβιοτικά είναι ένα φυσικό γεγονός που προκαλείται από μεταλλάξεις στα γονίδια των βακτηρίων. Ωστόσο, η υπερβολική και ακατάλληλη χρήση αντιβιοτικών επιταχύνει τη δημιουργία και τη διάδοση ανθεκτικών βακτηρίων. Όταν εκτεθούν στα αντιβιοτικά, τα ευαίσθητα βακτήρια καταστρέφονται, ενώ τα ανθεκτικά βακτήρια μπορούν να συνεχίζουν να αναπτύσσονται και να πολλαπλασιάζονται. Αυτά τα ανθεκτικά βακτήρια μπορούν να εξαπλωθούν και να προκαλέσουν λοιμώξεις σε άλλους ανθρώπους που δεν έχουν πάρει κανένα αντιβιοτικό.

Ποιές ασθένειες προκαλούνται από ανθεκτικά βακτήρια;

Τα πολυανθεκτικά βακτήρια μπορούν να προκαλέσουν μεγάλο εύρος λοιμώξεων: ουρολοίμωξη, πνευμονία, δερματική λοίμωξη, διάρροια, βακτηραιμία. Η εστία της λοίμωξης εξαρτάται από τα βακτήρια και την κατάσταση του ασθενούς.

Οι ασθενείς σε νοσοκομεία κινδυνεύουν από λοιμώξεις άσχετες με την αιτία εισαγωγής τους, όπως οι βακτηριαιμίες και οι χειρουργικές λοιμώξεις από MRSA (τον χρυσίζοντα σταφυλόκοκκο ο οποίος είναι ανθεκτικός στη μεθικιλίνη, ένα αντιβιοτικό αντιπροσωπευτικό εκείνων που συνήθως δρουν αποτελεσματικά ενάντια στον χρυσίζοντα σταφυλόκοκκο), οι βακτηριαιμίες που οφείλονται σε εντεροβακτηριακά που παράγουν ESBL (ευρέος φάσματος β-λακταμάσες, ένζυμα που μπορούν να καταστρέψουν ορισμένα αντιβιοτικά), λοιμώξεις καρδιακών βαλβίδων που προκαλούνται από εντερόκοκκους ανθεκτικούς στη βανκομυκίνη, καθώς και χειρουργικές λοιμώξεις και λοιμώξεις τραυμάτων που προκαλούνται από το βακτήριο *Acinetobacter baumannii*, το οποίο είναι ανθεκτικό στις καρβαπενέμες.

Γιατί η αντοχή των βακτηρίων στα αντιβιοτικά αποτελεί πρόβλημα;

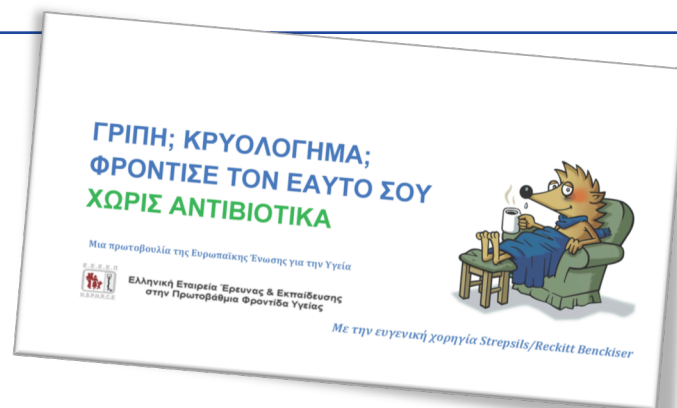
Η θεραπεία λοιμώξεων που οφείλονται σε ανθεκτικά βακτήρια συνιστά πρόκληση: τα συνήθη αντιβιοτικά δεν έχουν πλέον αποτέλεσμα και οι γιατροί πρέπει να επιλέξουν άλλα αντιβιοτικά. Αυτό μπορεί να καθυστερήσει τη χορήγηση της σωστής θεραπευτικής αγωγής στους ασθενείς και να επιφέρει επιπλοκές, ακόμα και θάνατο. Επίσης, ο ασθενής μπορεί να χρειάζεται περισσότερη φροντίδα, καθώς και εναλλακτικά αλλά και ακριβότερα αντιβιοτικά, τα οποία ενδέχεται να έχουν σοβαρότερες ανεπιθύμητες ενέργειες.

Πόσο σοβαρό είναι το πρόβλημα;

Η κατάσταση επιδεινώνεται με την εμφάνιση νέων βακτηριακών στελεχών με αντοχή σε πολλά αντιβιοτικά ταυτόχρονα (γνωστά ως πολυανθεκτικά βακτήρια). Τα εν λόγω βακτήρια μπορεί τελικά να αναπτύξουν αντοχή σε όλα τα υπάρχοντα αντιβιοτικά. Χωρίς αντιβιοτικά μπορεί να επιστρέψουμε στην «προ αντιβιοτικών εποχή», οπότε δεν θα υπάρχει πλέον η δυνατότητα για μεταμόσχευση οργάνων, χημειοθεραπεία, εντατική παρακολούθηση και άλλες ιατρικές διαδικασίες. Οι βακτηριακές ασθένειες θα εξαπλωθούν και, μη μπορώντας πλέον να αντιμετωπιστούν, θα επιφέρουν θάνατο.

Είναι σήμερα το πρόβλημα πιο σοβαρό απ' ό,τι στο παρελθόν;

Πριν από την ανακάλυψη των αντιβιοτικών, χιλιάδες άνθρωποι πέθαιναν από βακτηριακές ασθένειες, όπως η πνευμονία ή οι μετεγχειρητικές λοιμώξεις. Μετά από την ανακάλυψη και με τη χρήση των αντιβιοτικών, όλο και περισσότερα βακτήρια, αρχικά ευαίσθητα στα αντιβιοτικά, γίνονται ανθεκτικά και αντιστέκονται ποικιλοτρόπως στα αντιβιοτικά. Επειδή η αντοχή τους αυξάνεται ενώ, παράλληλα, τα τελευταία χρόνια λίγα νέα αντιβιοτικά έχουν αναπτυχθεί και διατεθεί στην αγορά, το πρόβλημα της αντοχής των βακτηρίων στα αντιβιοτικά αποτελεί πλέον σοβαρή απειλή για τη δημόσια υγεία.

Τι μπορεί να γίνει για να λυθεί το πρόβλημα;

Η διατήρηση της αποτελεσματικότητας των αντιβιοτικών είναι ευθύνη όλων μας.

Η υπεύθυνη χρήση αντιβιοτικών μπορεί να βοηθήσει στην καταστολή της ανάπτυξης ανθεκτικών βακτηρίων και στη διατήρηση της αποτελεσματικότητας των αντιβιοτικών για χρήση από τις επόμενες γενιές.

Με βάση αυτό το γεγονός, είναι σημαντικό να γνωρίζουμε πότε ενδείκνυται η χορήγηση αντιβιοτικών καθώς και πώς η λήψη τους γίνεται με υπευθυνότητα. Επιτυχημένες εκστρατείες ευαισθητοποίησης του κοινού, οι οποίες έχουν ήδη πραγματοποιηθεί σε μερικές χώρες, έχουν οδηγήσει σε μείωση της κατανάλωσης αντιβιοτικών.

Όλοι μπορούν να έχουν σημαντική συμβολή στη μείωση της αντοχής των βακτηρίων στα αντιβιοτικά.

Ασθενείς:

1. Ακολουθείστε τις συμβουλές του γιατρού σας όταν λαμβάνετε αντιβιοτικά.
2. Όπου είναι εφικτό, αποφύγετε τη λοίμωξη με κατάλληλο εμβολιασμό.
3. Πλένετε τακτικά τα χέρια σας και τα χέρια των παιδιών σας, για παράδειγμα μετά από φτέρνισμα ή βήξιμο, πριν αγγίξετε άλλα αντικείμενα ή ανθρώπους.
4. Κάνετε χρήση αντιβιοτικών μόνο με ιατρική συνταγή. Μην χρησιμοποιείτε φάρμακα που έχουν μείνει από προηγούμενη θεραπευτική αγωγή ή αντιβιοτικά χωρίς ιατρική συνταγή.

Συμβουλευτείτε τον φαρμακοποιό σας για τη διάθεση της ποσότητας που τυχόν περισσεύει μετά το τέλος της φαρμακευτικής αγωγής.

Γιατροί και άλλοι επαγγελματίες του κλάδου

- Συνταγογραφείτε αντιβιοτικά μόνο όταν είναι απαραίτητο, με βάση τις υπάρχουσες οδηγίες. Όπου είναι δυνατόν, συνταγογραφείτε το κατάλληλο αντιβιοτικό για τη συγκεκριμένη λοίμωξη και όχι αντιβιοτικά «ευρέος φάσματος».
- Εξηγήστε στους ασθενείς πώς να καταπολεμήσουν τα συμπτώματα του κοινού κρυολογήματος και της γρίπης χωρίς αντιβιοτικά.
- Εξηγήστε στους ασθενείς γιατί είναι σημαντικό να ακολουθούν πιστά τη φαρμακευτική αγωγή όταν ο γιατρός τους χορηγεί αντιβιοτικά.